

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ**Νεοέλληνες και Νεοευρωπαίοι**

Σύμφωνοι: η παράδοση του τόπου μας κουβαλάει πολλά βαρίδια, που κάνουν άπιστευτα δύσκολη τη συλλογική εκείνη πειθαρχία, ή οποία θα επέτρεπε στον κρατικό μηχανισμό μας να οργανωθεί στοιχειωδώς ικανοποιητικά και στον κοινωνικό μας βίο να ξεφύγει από την ένδημική του ανομία. Άλλα αυτό τό βαρύ φορτίο αρκεί άραγε να εξηγήσει τον σημερινό μας έκτραχληισμό; Ποιά σχέση έχουν ο ναρκισοιμός, η ήδονοθηρία, η βουλιμία του σύγχρονου Νεοέλληνα και η άβυσσάλια αδιαφορία του για τόν διπλανό, μέ τόν τρόπο ζωής και τό συλλογική ήθος τών πιό κοντινών προγόνων του; Πιστεύω, ελάχιστη. Τό νέο ήθος μας ξεπήδησε ολοφάνερα από τό μοντέλο στρεβλής «ανάπτυξης» που ίχνογράφησα πρωτύτερα και που, αν υιοθετήθηκε άβασάνιστα και άνεμπόδιστα από τόν ελληνικό πληθυσμό, σίγουρα δέν επιλέχθηκε από αυτόν· τού επιβλήθηκε από τό γενικό «ανάπτυξιακό» μοντέλο τής μεταπολεμικής Εύρώπης -τό άναμφίβολα πολύ πιό συνεκτικό και «όρθολογικό»- στά πλαίσια ενός όλο και πιό παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού. Καί τούτο, θαρρώ, μάς δείχνει ότι ο έκτροχιασμός τής κοινής ζωής μας από τίς παλιές της ράγες δέν όφειλόταν πρωταρχικά στίς, άσφαλώς άμέτρητες, στραβοτιμονιές τής πολιτικής μας ήγεσίας. Ήταν, προπάντων, τό πανάκριβο, βαρύτατο, αλλά μάλλον αναπόφευκτο τίμημα που χρειάστηκε να καταβάλουμε έμεις οί Νεοέλληνες για να χορτάσουμε την προαιώνια πείνα μας και για να διασχίσουμε, όπως έμεις μπορούσαμε, τήν ανθρωπολογική επανάσταση τών καιρών μας· για να άντιμετωπίσουμε μέ τά σύνεργα τού Καραγκιόζη τό θερίο που άντιπροσώπευε ή βίαιη

είσβολή τής νεωτερικότητας σέ κάθε πτυχή τής ύπαρξής μας. Τί άλλο λοιπόν πληρώνουμε σήμερα, πρώτοι έμεις και άπειρώς πιό ακριβά από τούς άλλους Ευρωπαίους, αν όχι τό μεταπολεμικό εύρωπαϊκό και παγκόσμιο «οικονομικό θαύμα»; Κάτι άνάλογο δέν μαρτυρεί σήμερα και ή περίπτωση τής πάλαι ποτέ νοικοκυριστικής, λιτοδίαιτης και φτωχής Ήρλανδίας; Δικαιοσύνη.

Πώς και από ποιούς ήρθαν στην Έλλάδα τό Ι.Χ., ή τηλεόραση, τά σουπερμάρκετ, ή πιστωτική κάρτα, ή άμερικανική μαζική κουλτούρα, ή δίψα για όλο και περισσότερα καταναλωτικά αγαθά, ή έφεση για έπιδεικτική πολυτέλεια, τό κίτς, ή τουριστική «άξιοποίηση» (διάβαζε: τό ρήμαγμα) τού φυσικού τοπίου, οί μίξες τύπου Siemens, τό lifestyle, ο κίτρινος, «λαϊκός» Τύπος και τά μύρια άλλα δείγματα συλλογικής έξαχρείωσης που διεκτραγωδούμε άκατάπαυστα όταν περιγράφουμε τήν κατάσταση τού τόπου; Από πού άνάβρυσε στην ψυχή μας τό καινούργιο όμαδικό ήθος, αν όχι από τον άστόχαστο μιμητισμό τής συμπεριφοράς τών άλλων που φθονούσαμε γιατί ήταν πολύ πιό πλούσιοι από έμάς και, άρα, πιστεύαμε, πιό «πετυχημένοι» και πολύ πιό εύτυχημένοι; Έτσι άκριβώς δέν βλέπαμε πάντα τούς Ευρωπαίους και τούς Άμερικανούς;

Μήπως λοιπόν ο έξαχρειωμένος Νεοέλληνας, που τόσο εύκολα έλεειολογούμε, δέν είναι παρά τό παιδί τού άταίριαστου γάμου μιάς παραδοσιακής κοινωνίας που ξέφτιζε και ψυχорραγούσε, μην άντέχοντας πιά τή φτώχεια της, μέ τόν νεωτερικό «ύπερπολιτισμό» τής πλούσιας, παραγωγικής και όλο και πιό καταναλωτικής και ήδονιστικής Δύσης, μέ τήν όποία βρισκόταν συνεχώς σέ έπαφή και που, έτσι ή

άλλιώς, επέβαλλε τά πρότυπά της σέ όλον τόν πλανήτη; [...]
Και για να λέμε τά πράγματα μέ τ' όνομά τους: άραγε ο σημερινός δυτικός άνθρωπος δέν ύποκύπτει συνεχώς κι αυτός στον άμοραλισμό, στον κυνισμό και στον μηδενισμό; [...]

Άρκει να θυμηθούμε τά θανατερά συμπτώματα που έφερε στο φώς ή άμερικανική και παγκόσμια κρίση: τά κολοσοιαία οικονομικά έγκλήματα στα όποια όδήγησαν ή άνευθυνότητα, ή άπληστία και ή διαφθορά μιάς πλειάδας τραπεζιτών, χρηματιστών και traders -εκείνων που ένας έπιτυχημένος νεολογισμός όνομάζει banksters-, μέ τήν άνοχή ή τήν συνενοχή πολιτικών πατρώνων. Ή να προσέξουμε, κοιτάζοντας λίγο πιό πέρα από τη μύτη μας, ότι τά άλλεπάλληλα ελληνικά σκάνδαλα τών τελευταίων χρόνων κάθε άλλο παρά είναι μοναδικά: παρόμοια ξεσπούν σχεδόν καθημερινά στίς πιό εύνομούμενες χώρες, σίγουρα λιγότερο «σουρεαλιστικά» και άσύδοτα από τά δικά μας, αλλά έξίσου σίγουρα μεγαλύτερα στίς διαστάσεις τους. Τά πράγματα φωνάζουν από μόνα τους έδω και χρόνια: τό χρήμα έχει διαβρώσει σήμερα σέ πρωτόγνωρο βαθμό τίς παραδοσιακές δυτικές δημοκρατίες. Κι αυτό δέν μπορεί να μή δηλητηριάζει τό ήθικό κλίμα σέ κάθε κοινωνία. Αυτούς τούς φαύλους ίσχυρούς τής διεθνούς τού πλούτου και τής έξουσίας ζηλεύουν και μιμούνται αναρίθμητοι άλλοι, άς πούμε οί ντόπιοι μας νεόπλοτοι, αυτά τά κακέκτυπα κάποιας «Δυναστείας» ή «Τόλμης και Γοητείας». Αυτούς φθονούν και οί άπανταχού μικρομεσαίοι, άκόμα και ο κακομοίρης Νεοέλληνας...

Απόσπασμα από τό βιβλίο του Γιάννη Κιουρτσόκη, *Τό ζητούμενο τού ανθρώπου*, που κυκλοφορεί τη Δευτέρα από τις εκδόσεις Πατάκη.